

AVRUPA BİRLİĞİ'NDE YÜKSEK ÖĞRETİMLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

BOLOGNA SÜRECİ

Bologna süreci, Avrupa Birliği'nin 1999 yılında yayınladığı "Bologna Bildirgesi" ile başlayan bir yüksek öğretim reformu girişimidir. Hedef 2010 yılına kadar Avrupa Ülkeleri'nde kendi içinde uyumlu, birbirlerini karşılıklı olarak anlayan, tamamlayan ve rekabet gücü yüksek bir "Avrupa Yüksek Öğretim Alanı" oluşturulmasıdır. Bu süreç ülkelerin ulusal şartları ve kültürleriyle uyumlu olmak kaydıyla, Avrupa genelinde ortak deneyimlerin paylaşılması, ortak hedeflere ulaşmak üzere işbirliği yapılması ve birbirinin deneyiminden faydanılması yoluyla gerçekleşecektir.

Bologna süreci; kolay anlaşılabilir ve karşılaştırılabilir bir derece sisteminin uygulanmasını, lisans ve lisansüstü olmak üzere iki dereceli bir sistemin uygulanmasını, üniversiteler arasında ortak bir kredi sistemi oluşturulmasını (Avrupa Kredi Transfer Sistemi- European Credit Transfer System- ECTS), üniversiteler arasındaki öğrenci ve öğretim üyesi dolaşımının önündeki engellerin kaldırılmasını, yükseköğretimde öğrenci katılımının sağlanmasını, yükseköğretimde ortak diploma vermenin teşvik edilmesini, doktora derecesinin üçüncü derece sistemi olarak sürece dahil edilmesini, kalite güvencesinde Avrupa boyutunun oluşturulmasını ve yükseköğretimde Avrupa boyutunun kazandırılmasını amaçlamaktadır.

Bologna Süreci adı verilen bu süreç, daha önce yapıldığı gibi yeni bir sistemin uyarlaması değil, varolan sistemlerin ortak bir paydada buluşturulmasından ibaret olan -reform denilemeyecek- bir 'yenilenme' hareketidir. Çünkü ortada önerilen yeni bir 'sistem' bulunmamakta, kurumlararası hareketlilik, müfredatların geliştirilmesi, derecelerin tanınması, stratejik planlama ve tanınmayı sağlamak için ortak öğretim süreleri oluşturulması gibi bir dizi 'yenilik' önerilmektedir. Bu yenilikler, varolan sistem veya sistemlerin köklü dönüştürülmesi ile değil, karşılıklı öğrenme içinde gözden geçirilmesi ve birbirine yaklaştırılması ile hayata geçirilmektedir.

19 Haziran 1999 tarihinde Bologna'da 29 Avrupa ülkesinin Eğitim Bakanları seviyesinde onaylanan Bologna deklarasyonu sürece ismini de veren temel dayanaktır. AB'nin, 17-18 Mart 2000 tarihinde yapılan Lizbon özel toplantısında aldığı stratejik karar, Bologna sürecinin eğitim ve öğretim hedeflerini oluşturmaktadır.

Bologna deklarasyonundan itibaren sürece dahil olan ülkelerin yükseköğretimden sorumlu bakanları iki yılda bir değişik ülkelerde toplantı yapmakta ve hedeflere ne ölçüde yaklaşıldığını tartışmaktadır. Ancak sürecin başında benimsenen orjinal hedefler ihtiyaçlar doğrultusunda sürekli genişletilmektedir. Bu toplantılarda alınan kararlar bildiri şeklinde yayınlanmaktadır.

- Sorbon Ortak Deklarasyonu
- Bologna Deklarasyonu
- Lizbon Deklarasyonu
- Prag Bildirisi
- Graz Deklarasyonu
- Berlin Bildirisi
- Bergen Bildirisi

Bologna Toplantısı ve takip eden diğer eğitim bakanları toplantılarında alınan kararlar sırasıyla şunlardır:

Bologna Deklarasyonu, 1999

- Kolay okunabilen ve karşılaştırılabilir bir derece sisteminin uygulanması (NARIC/ENIC, DE)

- Lisans ve lisansüstü olmak üzere iki dereceli bir sistemin uygulanması (lisans/yüksek lisans, toplam: 5 yıl)
- Kredili bir sistem oluşturulması (AKTS)
- Dolaşımın önündeki engellerin kaldırılması
- Kalite güvencesinde Avrupa boyutunu oluşturmak
- Yükseköğretime Avrupa boyutu kazandırılması

Prag Toplantısı, 2001

- Hayat boyu eğitim
- Bologna sürecine öğrencilerin dahil edilmesi
- 2010 yılına kadar Yükseköğrenim alanı oluşturulması ve dünyada çekiciliğinin artırılması
- Sosyal boyutun gözetilmesi

Berlin Toplantısı, 2003

- Doktora eğitiminin üçüncü derece sistemi olarak sürece dahil edilmesi
- Ortak derecelerin desteklenmesi
- Bologna sürecinde kaydedilen ilerlemelerin raporlanması

Bergen Toplantısı, 2005

- Kalite güvencesi için ENQA standart ve klavuzlarının uygulanması
- Dereceler için Yüksek Öğretim Alanı (2010) gözetilerek, ulusal çerçevelerin uygulanması
- Ortak derecelerin doktora dahil olmak üzere, teşviki ve tanınması
- Esnek öğrenme için fırsatlar yaratılması

Londra Toplantısı, 2007

Şu anda Bologna sürecine toplam 45 ülke resmi olarak katılmaktadır. Sürecin kısa ve uzun vadeli hedeflerini gözden geçirileceği toplantı 2007 yılında Londra'da yapılacaktır.

AB Eğitim ve Gençlik Programları :2000-2006 dönemi

Avrupa Birliğinin eğitim alanında sürdürdüğü çalışmalar özellikle Bologna süreci ile daha hızlanmış ve 2000-2006 yılları arasında Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları adı altında gerçekleşmiştir. Bu programlar Socrates II (genel eğitim Programı), Leonardo da Vinci (mesleki eğitim programı) ve gençlik programlarıdır.

Socrates II-alt programlar

- 1-ERASMUS (Yüksek öğretim)
- 2-COMENIUS (Örgün eğitim-okul eğitimi)
- 3-GRUNDTVIG (Yetişkin-hayat boyu eğitim)
- 4-LINGUA (Yabancı dil eğitimi)
- 5-MINERVA (Açık-uzaktan eğitim)
- 6-GÖZLEMLER VE YENİLİKLER
- 7-ORTAK EYLEMLER
- 8-DESTEK FAALİYETLER

Leonardo da Vinci ve gençlik programlarının da Socrates II gibi değişik alt programları mevcuttur.

2007 yılı başından itibaren programlar Yaşam Boyu Öğrenim programları adı altında sürecektir.

2007-2013 AVRUPA BİRLİĞİ YAŞAM BOYU ÖĞRENİM PROGRAMI

Yaşam boyu öğrenim programının genel olarak amacı; yaşam boyu eğitim aracılığıyla eğitime dayalı, istikrarlı ekonomik gelişmenin olduğu ,toplumsal bütünleşmenin daha ileri olduğu, daha iyi ve daha fazla işgücünün olduğu bir toplum yaratırken gelecek nesillere de daha güzel bir Avrupa bırakmaktır.

Yaşam boyu eğitim programı özellikle, topluluk içinde eğitim ve çalışma sistemleri arasında hareketliliği ve işbirliğini geliştirmeyi ve böylece bu konuda bütün dünyanın en iyilerinden olmayı hedefler.

Bu programın diğer amaçları şöyle sıralanabilir:

- a) Eğitim alanında,yenilikçiliği ve yüksek performansı sağlamak ve kaliteli yaşam boyu eğitimin gelişmesine destek olmak,
- b) Yaşam boyu eğitimde Avrupa alanı oluşturulması
- c) Üye ülkelerde yaşam boyu eğitimin çekiciliğini,ulaşılabilirliğini ve kalitesini arttırmak
- d) Yaşam boyu eğitimin toplumsal bütünlük, aktif vatandaşlık,cinsiyet eşitliği, kültürler arası diyalog ve kişisel gelişim konularına katkıda bulunmasını sağlamak
- e) Girişimci ruhun rekabet gücünün ve yaratıcılığının geliştirilmesi.

Yaşam Boyu Öğrenim Programının bütçesi 6.970.000.000euro'dur.

Yaşam boyu eğitim programının dört sektörel alt programı mevcuttur.

Bunlar: Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci ve Grundtvig”tir.

COMENIUS PROGRAMI:

Hedefleri:

- a)Eğitim çalışanları ve öğrenciler arasında Avrupa'daki farklı kültür ve dillerin önemini anlaşılması.
- b) Genç insanların gelecek iş yaşamlarında kendilerine yardımcı olacak yetenek ve bilgiye sahip olmalarını sağlamak.

ERASMUS PROGRAMI:

Hedefleri:

- a) Avrupa Yüksek Öğretim Alanına ulaşılmasına destek vermek
- b) Yenileşme sürecine yüksek eğitim kurumlarının ve mesleki eğitim veren kurumların katılımını sağlamak.
- c) faaliyetleri:
- d) Öğrencilerin eğitim almaları, çalışmaları ya da şirketlerde, araştırma merkezlerinde ya da diğer örgütlerde görev almaları için hareketliliğin sağlanması
- e) Öğretim elemanlarının yüksek öğretim kurumlarında eğitim almaları ya da eğitim vermeleri için hareketliliğin sağlanması
- f) Yüksek öğretim kurumlarındaki diğer çalışanların ve şirket çalışanlarının eğitim verme ve eğitim alma amacıyla hareketliliğinin sağlanması
- g) Çok taraflı gerçekleştirilen Erasmus yoğun programları.

LEONARDO DA VINCI PROGRAMI:

Hedefleri :

- a) Mesleki eğitim ve ileri mesleki eğitim alanlarında katılımcıların, kişisel gelişim, meslek sahibi olma ve Avrupa iş gücünde yer alabilmeleri için bilgi , vasıf ve yeteneklerini arttırmaları ve bunları kullanmaları için destek vermek
- b) Mesleki eğitimde kalitenin ve yenilikçiliğin artırılmasına destek vermek
- c) Mesleki eğitime talebin artırılması, çalışanların ve stajyerlerin hareketliliğinin desteklenmesi.

GRUNTVIG PROGRAMI:

Hedefleri:

- a) Yaşlanan Avrupa nüfusunun eğitim ihtiyaçlarına karşılık vermek
- b) Yetişkinlere becerilerini ve bilgilerini arttıracak eğitim olanakları sağlamak

Bu sektörel programlara ek olarak şu programlar da sürecektir.Yaşam Boyu öğrenimin diğer Programları;

Yatay Program ve Jean Monnet'dir.

Yatay Programın Hedefleri:

- a) Avrupa işbirliğinin iki ya da daha çok sektörel alt programı kapsayan alanlarda geliştirmesi.
- b) Üye devletlerin eğitim ve öğretim sistemlerinde şeffaflığın ve kalitenin artırılması.

Jean Monnet Programının Hedefleri:

- a) Avrupa Bütünleşmesi çalışmalarında öğretim ve araştırmayı teşvik etmek
- b) Avrupa Bütünleşmesi konusunda çalışan ve eğitim-öğretimde Avrupa bakış açısını benimsemiş kurum ve kuruluşların varlıklarının desteklenmesi ve yenilerinin kurulması.

İlgili Linkler:

- http://www.eu.int/pol/educ/index_en.htm
- <http://www.bologna-bergen2005.no>
- <http://www.bologna.gov.tr>
- <http://www.yok.gov.tr>
- <http://www.eua.be>
- <http://www.ua.gov.tr>
- http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_327/l_32720061124en00450068.pdf

Prof. Dr. Selda Önderoğlu
Hacettepe Üniversitesi
Tıp Fakültesi, Anatomi ABD.
Sıhhiye-Ankara
AB Eğitim ve Gençlik Programları
Kurum Koordinatörü
Bologna Rehberi
e-mail:sonderog@hacettepe.edu.tr
tel:+90 312 305 2113-305 41 05
fax: +90 312 305 43 62